

Tvind særlov - retfærdighed eller juristeri

af Mogens Lilleør

Balladen om Tvind-særloven, hvad drejer den sig om? Ja, kernen i denne sag er dels, at Tvindskolerne længe har været medlem af den gruppe af frie skoler, der berettiget modtager støtte fra staten, dels at undervisningsministeren og et flertal i folketinget ønsker at skubbe Tvindskolerne ud i kulden, dvs. sikre at de ikke fremover vil kunne få statstilskud.

Visse magthavere ønsker altså at udelukke en navngiven del af gruppen af frie skoler fra de privilegier de nyder godt af og hidtil har nydt, samtidig med at den øvrige del af gruppen fortsat skal nyde godt af privilegierne. Alle medlemmer af gruppen har hidtil været ligeberettigede medlemmer, for så vidt de har levet op til kriterierne for medlemskab. Magthaverne hævder, at Tvind ikke opfylder kriterierne for medlemskab af gruppen.

I samfund hvor retten går forud for magtudøvelsen gælder ideen om lighed for loven. Denne ide indebærer ikke at forskelsbehandling er udelukket. Oftest tages det i betydningen at lige skal behandles lige. Retfærdigheden er sket fyldest når lige behandles lige. Men dette indebærer også at forskellige skal behandles forskelligt. Helt afgørende er selvfølgelig begrundelsen for hvorfor to grupper er forskellige.

I striden om Tvind er det væsentligt, at Tvind har modtaget støtte gennem mange år. Når udgangspunktet er, at en gruppe af frie skoler i samme båd skal behandles ens, og der er et ønske om at udelukke nogle af disse skoler, så er det alfa omega at begrundelsen for udelukkelsen eller forskelsbehandlingen er relevant og god. Hvis der er præcedens for, at en gruppe modtager tilskud, så skal det være velbegrundet, når der brydes med præcedens. Dette er afgørende for en retsstat, der vil dæmme op for vilkårlig magtudøvelse.

Striden om Tvind er en strid om hvorvidt Tvind skal være i samme båd som de øvrige frie skoler. Striden om Tvind-særloven er derimod en strid om begrundelsen for at Tvind ikke længere skal tilhøre samme båd, dvs. hvorvidt Tvind adskiller sig på en relevant måde fra de øvrige frie skoler.

Hvilken begrundelse er der da tale om? At Tvind, som det er blevet fremført, skulle have snablen nede i statskassen, er en overfladisk og irrelevant begrundelse, eftersom dette at være medlem af gruppen af støtteberettigede frie skoler ganske enkelt betyder at have snablen nede i statskassen. Kun hvis Tvind ube-

rettiget har haft snablen nede i statskassen er der tale om en relevant begrundelse for udelukkelse. Med andre ord: Hvis Tvind bryder med princippet om at lige skal behandles lige, dvs. tildeler sig selv fordele i forhold til staten på bekostning af de øvrige i 'båden', dvs. skaber en uberettiget forskelsbehandling som forfordeler de øvrige medlemmer af gruppen, ja så er det retfærdigt, at staten går ind og genopretter ubalancen, dvs. berigtiger den uretfærdighed, der er sket.

Men er det dette, folketinget er i færd med at gøre med Tvind-særloven? Kardinalpunktet er begrundelsen for at udelukke Tvind. Tvind hævdes at have brudt reglerne for berettiget støtte, dvs. kriterierne for medlemskab. Tvind har altså enten brudt loven eller handlet umoralsk, dvs. 'gået lige til stregen', som det er blevet udtrykt. Det afgørende synes at være, at Tvind har skabt sig selv uberettigede fordele.

Men hvem afgør om Tvind faktisk har gjort dette? Ja, hvis Tvind-særloven sættes i værk, så er det suverænt magthaverne, der afgør sagen. Men så har vi det problem, at den ene part i sagen fastlægger 'sagens gode ordening', hvilket klart strider mod det klassiske retsideal. Der er som bekendt altid mindst to parter i en sag, og derfor har man siden tidernes morgen foretrukket at lade såkaldte 'mellemmænd' eller dommere finde 'sagens gode ordening'. Men altså ikke i denne sag. Man kunne nok, som mange har gjort det, spørge om det er retfærdigt, at den begrundelse som lukker Tvind ud i kulden, kun findes relevant og god af den ene part i sagen? Med en lov som Tvind-særloven er det næppe rimeligt at tale om berigtigelse af en uretfærdighed. Selv om loven måske standser virkelig snyd og bedrag, så synes den samtidig berettiget at støde retsbevidstheden hos mange. Retssikkerheden krænkes.

Dette er ikke bare tomme ord. For når man på denne måde 'sløser' med begrundelsen, hvordan kan vi borgere så egentlig vide, at det ikke er alle mulige andre grunde end regelbrud, der nu lukker Tvind ud i kulden? Det kunne være ideologiske, moralske eller personlige aversioner, som gemmer sig bag den problematiske begrundelse, eller sågar kunne Tvindloven være et produkt af en regulær studehandel, hvor kun nogle få af parterne har egentlig interesse i Tvind, og de øvrige får opfyldt andre interesser for at støtte Tvind-særloven? Måske er det ikke en studehandel, der ligger til grund, men hvordan kan vi udelukke det, når der sløses med begrundelsen? Sålænge begrundelsen kun leveres af den ene af sagens parter, kan allehånde

motiver til at slippe af med Tvind få indflydelse. Men i en retsstat bør der kun være et anerkendt motiv til at holde nogen uden for, nemlig at de har forbrudt sig.

Det er dette, der er kernen i striden om Tvind-særloven. Hvad der ikke er kernen, er spørgsmålet om, hvorvidt Tvindskolerne nævnes i loven eller ej. Dette er blot juridiske spidsfindigheder, så længe hensigten med loven utvetydigt er at lukke Tvindskolerne, altså når opgaven til juristerne i Justitsministeriet direkte var at udforme loven, så den udelukker 32 Tvindskoler. I overensstemmelse med det klassiske retsideal betragtes det som stridende mod retten, når love udpeger personer, institutioner eller geografiske områder. Men hvis intentionen er at stoppe 32 skoler, og loven udformes, så den får denne virkning, så gør det hverken fra eller til om navnene er nævnt eller ej. At tillægge dette aspekt nogen betydning samtidig med at hensigten med loven fuldt ud accepteres er i bedste fald udtryk for forstillelse og hykleri.

Striden drejer sig ikke om juridiske spidsfindigheder. Striden drejer sig om, hvorvidt Tvind fortsat skal være inde i varmen, og om begrundelsen for at udelukke Tvind. Striden drejer sig derfor også om, hvorvidt magthaverne betragter retsidealet som sproglig staffage eller reel forpligtelse. Retfærdighedsidealet - lige skal behandles lige - indebærer som nævnt, at forskelsbehandling skal være velbegrundet. Hvis magthaverne, der er part i sagen, ser stort på dette, så ligner det magtudøvelse i reneste machiavel-liske stil; og det uanset om så 99 % af befolkningen måtte være enige i formålet med loven, nemlig at standse Tvind. Skal retfærdigheden ske fyldest må begrundelsen for Tvinds udelukkelse ikke komme fra den ene part alene.